

Heta – henkilökohtaisten avustajien työnantajien liitto ry

HetaHelpin uutiskirje 22.11.2023

HetaTES:n vuodenvaihteen muutokset

Hetan uuden työehtosopimuksen sopimuskausi alkoi 1.10.2023. Osa työehtosopimuksen muutoksista tulee kuitenkin voimaan vasta 1.1.2024. Tässä ohjeessa on käsitelty näitä vuodenvaihteessa 2024 voimaantulevia muutoksia.

1. Palkkaryhmä uudistus

Palkkaryhmät uudistuvat 1.1.2024 alkaen niin, että jatkossa palkkaryhmät ovat: **A, B1, B2 ja C.**

Palkkaryhmään kuulumista arvioidaan edelleen tehtävien pysyvyyden kautta.

B1, B2- ja C-palkkaryhmiin kuuluvat työtehtävät on määritelty työehtosopimuksen liitteessä tyhjentävästi. Jo yhdenkin palkkaryhmän tehtävän kuuluminen työntekijän työtehtäviin oikeuttaa kyseisen palkkaryhmän mukaiseen palkkaan. Mikäli työntekijän työtehtäviin kuuluu tehtäviä eri palkkaryhmistä, kuuluu hän korkeimpaan palkkaryhmään, josta hänellä on työtehtäviä.

Palkkaryhmän ilmoittamista varten voi käyttää Hetan lomaketta ([löydät lomakkeet tältä sivulta](#)), joka toimitetaan hyvinvointialueen vammaispalveluun. Yhdellä lomakkeella voi ilmoittaa vain yhden työntekijän tiedot, koska työntekijöiden työnkuvat, vastuut ja palkkaryhmät voivat olla keskenään erilaiset. Mikäli työntekijän palkkaryhmä on ilmoitettu jo aikaisemmin ja se on edelleen palkkaryhmä A, ei lomaketta tarvitse toimittaa hyvinvointialueelle uudestaan. Koska vanhaa B-palkkaryhmää ei jatkossa enää sellaisenaan ole olemassa, jokaisen tällä hetkellä palkkaryhmään B kuuluvan työntekijän osalta tulee tehdä uusi päätös työntekijän kuulumisesta jatkossa palkkaryhmään B1, B2 tai C. Hetan lomakepohjan käyttäminen ei ole työehtosopimuksen mukaan pakollista, vaan tiedot voi ilmoittaa muullakin tavalla.

Palkkaryhmä A

Työntekijälle maksetaan vähintään palkkaryhmän A mukaista tuntipalkkaa, jos hänen työtehtävänsä ovat pääsääntöisesti avustamista päivittäisissä toimissa, työssä, opiskelussa, vuorovaikutuksessa, vapaa-

ajan toiminnassa tai yhteiskunnallisessa osallistumisessa, eivätkä ne oikeuta palkkaryhmän B1, B2 tai C mukaiseen tuntipalkkaan.

Palkkaryhmä B1

Palkkaryhmään B1 kuuluu 1.1.2024 alkaen:

- **Työtehtävät, joissa tehdään avun käyttäjän nostoja tai siirtoja**

Työntekijän päivittäisiin tai usein toistuviin työtehtäviin kuuluu fyysisesti kuormittavia tai apuvälineitä käyttäen tehtyjä avun käyttäjän nostoja tai siirtoja.

Nosto tai siirto on tässä kohdassa tarkoitettu palkkaryhmä B1:n mukainen työtehtävä silloin, kun avun käyttäjä on vähintään 12-vuotias.

- **Intiimihygieniassa avustaminen**

Genitaalialueiden puhtaanapito tai vastaavat tehtävät, jotka edellyttävät välitöntä kosketusta genitaalialueisiin.

- **Suolen toimintaan ja tyhjennykseen liittyvät toimenpiteet**

Esimerkiksi tuseeraus tai suolen toimittaminen peräpuikolla tai pienoisperäruiskeella.

- **Avanteeseen liittyvät työtehtävät**

Työntekijän työtehtäviin kuuluu avannepussin tyhjentäminen ja avanteen pohjalevyn vaihtaminen.

Esimerkki 1: Avun käyttäjän nostoilla ja siirroilla tarkoitetaan nimenomaan sitä, että työntekijä nostaa tai siirtää avun käyttäjää. Näin ollen esim. pelkän pyörätuolin tai muiden apuvälineiden nosto tai siirto ei ole palkkaryhmään kuuluva työtehtävä. Avun käyttäjän nostoilla ja siirroilla ei myöskään tarkoiteta avun käyttäjän työntämistä pyörätuolissa. Sen sijaan avun käyttäjän nostaminen pyörätuoliin ja pyörätuolista pois on kohdassa tarkoitettua nostamista ja siirtämistä. Tällöin joudutaan kuitenkin vielä arvioimaan työtehtävien toistuvuutta.

Esimerkki 2: Avun käyttäjän nostamisella ja siirtämisellä ei tarkoiteta avun käyttäjän tukemista tai taluttamista esim. käveltäessä, mikäli avun käyttäjä kuitenkin kävelee tuesta huolimatta omin jaloin. Myöskään se, että työntekijä on valmiudessa ottamaan avun käyttäjän kiinni, mikäli hän horjahtaa, ei tee taluttamisesta ja tukemisestä palkkaryhmään B1 kuuluvaa työtehtävää.

Esimerkki 3: Työehtosopimuksen mukaisesti avun käyttäjän nostojen ja siirtojen tulee lisäksi olla päivittäisiä tai usein toistuvia sekä fyysisesti kuormittavia tai apuvälineitä (esim. erilaiset nostimet) käyttäen tehtyjä. Jos työntekijöitä on useita, työtehtävien toteutumista arvioidaan jokaisen osalta erikseen. Esimerkiksi avun käyttäjän nostamista autoon tai pyörätuoliin voidaan pitää fyysisesti kuormittavana, mutta sen lisäksi tulee arvioida sitä, onko työtehtävä päivittäinen tai usein toistuva. Päivittäisyyttä ei siis vaadita, mutta työtehtävien tulisi toistua kuitenkin useimmissa työntekijän työvuoroissa.

Palkkaryhmä B2

Palkkaryhmään B2 kuuluu 1.1.2024 alkaen:

- **Lääkkeiden itsenäinen jakaminen**

Jos työntekijä suorittaa itsenäisesti lääkkeiden jaon, eli työnantaja ei valvo lääkkeiden jakoa, on kyse palkkaryhmän B2 mukaisesta työtehtävästä. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että työntekijä ottaa lääkkeet paketista ja laittaa ne avun käyttäjän saataville dosettiin tai annostelee lääkeannostelijaan (erityyppiset pumput).

Jos työnantaja valvoo työntekijän tekemän lääkkeiden jaon, ei kyseessä ole itsenäinen lääkkeiden jakaminen, vaan palkkaryhmään A kuuluva työtehtävä. Työnantajan valvonnalla tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että hän pystyy itse varmistamaan, mitä lääkettä hän ottaa ja kuinka paljon, tai miten lääkkeet asetetaan dosettiin tai lääkeannostelijaan.

- **Pistoksena annettavien lääkkeiden annostelu ja pistäminen**

Työntekijä annostelee insuliinin tai muun lääkkeen ja suorittaa sen pistämisen.

- **Vaativa haavanhoito**

Esimerkiksi pysyvä tai toistuva painehaavanhoito.

- **Hengitystien toimivuudesta huolehtimisessa avustaminen siltä osin kuin tehtävä ei kuulu palkkaryhmään C**

Lähtökohtaisesti hengityskoneen käytössä avustaminen on palkkaryhmän B2 mukainen työtehtävä. Jos avun käyttäjä kuitenkin pystyy asentamaan hengityslaitteen liitännän (maskin), työtehtävä kuuluu palkkaryhmään A, vaikka hengityslaite tukisi kokonaisvaltaisestikin hengitystä.

Jos työntekijän työtehtäviin kuuluu hengitysteiden imujen suorittaminen imulaitteen avulla, on tämä palkkaryhmään B2 oikeuttava työtehtävä silloinkin, kun avun käyttäjällä ei ole käytössään muuta hengityksen tukea.

Uniapnean ylipainehengityshoito tai muu kuin tässä määräyksessä mainittu hengitystien toimivuudesta huolehtimisessa avustaminen eivät ole palkkaryhmään B2, vaan palkkaryhmään A kuuluvia työtehtäviä.

– **PEG-ruokintaletkun vaihtaminen**

Jos työntekijän työtehtävänä on PEG-letkun vaihtaminen, on kyse palkkaryhmän B2 mukaisesta työtehtävästä.

Ravinnonsiirtoletkun liittäminen ravintoliuospulloon tai -pussiin tai ravintoliuoksen tiputusnopeuden säätäminen eivät ole palkkaryhmän B2 mukaisia työtehtäviä.

Myöskään letkun huuhtelu ei ole palkkaryhmään B2 kuuluva työtehtävä.

– **Työntekijän suorittama katetrointi**

– **Cystofixiin (suprapubinen katetri) liittyvät työtehtävät**

Pelkkä virtsankeräyspussin tyhjentäminen tai vaihtaminen on palkkaryhmään A kuuluva työtehtävä.

Esimerkki 4: Lääkkeiden itsenäinen jakaminen tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työntekijä ottaa lääkkeet paketista ja laittaa ne avun käyttäjän saataville esimerkiksi dosettiin, ilman että avun käyttäjä valvoo tätä. Työntekijän jaettua lääkkeitä dosettiin avun käyttäjän on käytännössä mahdotonta luotettavasti varmistaa, mitä lääkettä dosetissa on ja vastaako jako lääkemääräystä.

Esimerkki 5: Vaativan haavanhoidon osalta työehtosopimuksessa on mainittu esimerkkinä pysyvä tai toistuva painehaavanhoito (makuuhaavat). Esimerkiksi pelkän laastarin laiton ei siis voida katsoa kuuluvan palkkaryhmän haavanhoitoa koskeviin tehtäviin. Myös vaativan haavanhoidon osalta arvioidaan tehtävän pysyvyyttä. Jos kyse on esimerkiksi tapaturman seurauksena saadusta haavasta, joka ennusteen mukaan paranee, eikä työnantajalla ole muita vastaavia haavoja, ei pysyvyydellätytys lähtökohtaisesti täyty.

Esimerkki 6: Katetroinnilla tarkoitetaan koko katetroinnin suorittamista.

Palkkaryhmä C

Palkkaryhmään C kuuluu 1.1.2024 alkaen toimiminen:

– **Hengityslaitteen varassa elävän henkilön henkilökohtaisena avustajana**

Edellytyksenä on lisäksi, että hänen työtehtäviinsä sisältyy pysyvästi avustamista hengityslaitteen käytössä.

Jos avun käyttäjä kuitenkin pystyy asentamaan hengityslaitteen liitännän (maskin) itse, ei kyseessä ole palkkaryhmään C kuuluva työtehtävä.

- **Saattohoitovaiheessa olevan avun käyttäjän avustajana**
- **Vaativissa kommunikointiin liittyvissä työtehtävissä**

Työntekijän päivittäisiin työtehtäviin kuuluu puhetulkkauksen, taktiilin, pistekirjoituksen, viittomakielen tai viitotun puheen käyttäminen, ja edellä mainitut kommunikaation taidot toimivat avun käyttäjän kommunikoinnin edellytyksenä.

Esimerkki 7: Palkkaryhmä C:n hengityslaitteeseen liittyvillä tehtävillä tarkoitetaan lähtökohtaisesti sellaisia työtehtäviä, joihin kuuluu elämää ylläpitävän hengityslaitteen käyttö eli esim. hengityshalvausstatuksen omaavan ihmisen avustaminen. Hengityslaitteen käytön tulee siis olla runsasta ja jatkuvaa. Mikäli hengityslaitetta käytetään vain satunnaisesti, ei työntekijä vielä lähtökohtaisesti kuulu palkkaryhmään C, vaikka avun käyttäjä ei kykenisi asentamaan hengityslaitteen liitännää itse.

Esimerkki 8: Saattohoidosta päättää lääkäri eli työehtosopimuksen mukaisella saattohoidolla tarkoitetaan sellaista saattohoitoa, johon lääkäri on henkilön asettanut. Kyseisellä työtehtävällä ei tarkoiteta saattohoidon suorittamista, vaan nimenomaan saattohoitovaiheessa olevan avun käyttäjän avustamista.

Esimerkki 9: Puhetulkkauksella tarkoitetaan ensinnäkin puheen tai jonkin äänellä tehtävän kommunikoinnin tulkausta. Puhetulkkaus on kuitenkin käsitteeltään laajempi ja sisältää muitakin mahdollisia menetelmiä, joiden välityksellä työnantaja voi kommunikoida. Esimerkiksi ilma-aakkosten käyttö kuuluu lähtökohtaisesti työehtosopimuksen mukaiseen puhetulkkauksen käsitteeseen ja näin ollen palkkaryhmän C tehtäviin. Lisäksi työtehtävien tulee olla päivittäisiä ja toimia avun käyttäjän kommunikoinnin edellytyksenä.

Esimerkki 10: Jos työntekijä selventää yksittäisissä kommunikaatiotilanteissa joitakin työnantajan satunnaisia sanoja, mutta tehtävän kokonaisuus ei edellytä puhetulkausta, kyse ei ole avun saajan kommunikaation edellytyksestä eikä siten palkkaryhmän C mukaisesta työtehtävästä.

Pysyvyyskriteeri

Kuten aikaisemmassakin työehtosopimuksessa, myös nykyisessä työehtosopimuksessa palkkaryhmiin B1, B2 ja C kuulumisen edellytyksenä on, että palkkaryhmiin oikeuttavat tehtävät ovat pysyvä osa työntekijän työnkuvaa ja ne toistuvat ainakin tietyin väliajoin. Pysyvyyttä arvioidaan aina tapaus- ja

työntekijäkohtaisesti. Työtehtävän ei kuitenkaan tarvitse toistua päivittäin tai viikoittain kyseisen työntekijän kohdalla, jotta pysyvyysedellytys täyttyisi.

Vain väliaikaisesti työntekijän työtehtäviin kuuluvat tehtävät eivät lähtökohtaisesti siis täytä pysyvyyden edellytystä. Palkkaryhmää ei myöskään voida vaihdella tilanteen mukaan (esimerkiksi työvuoroittain), vaan kyseessä tulee olla pysyvä tila.

Esimerkki 11: Työntekijän työtehtäviin kuuluu avanteen pohjalevyn vaihtaminen. Tämä työtehtävä on ainoa B1-palkkaryhmään kuuluvien työtehtävien listassa mainittu tehtävä, joka kyseisen työntekijän työtehtäviin kuuluu ja se toistuu joissakin työvuoroissa. Tästä huolimatta työntekijän palkan tulee olla B1-palkkaryhmän mukainen, eikä sitä voida maksaa vain esimerkiksi niistä työvuoroista, jolloin kyseinen työtehtävä on suoritettu.

2. Palkankorotukset

Palkat määräytyvät 31.12.2023 asti vanhan työehtosopimuksen palkkojen (HetaTES 9.5.2022-30.4.2023) ja vanhojen palkkaryhmien (A ja B) mukaan. Työntekijöiden vähimmäistuntipalkkoihin tehdään korotukset uusien palkkaryhmien mukaisesti 1.1.2024 ja 1.7.2024.

Korotusten jälkeen vähimmäistuntipalkat ovat **1.1.2024 alkaen:**

Palkkaryhmä A

- muualla Suomessa 11,76 €
- pääkaupunkiseudulla 11,93 €

Palkkaryhmä B1

- muualla Suomessa 12,75 €
- pääkaupunkiseudulla 12,91 €

Palkkaryhmä B2

- muualla Suomessa 13,00 €
- pääkaupunkiseudulla 13,17 €

Palkkaryhmä C

- muualla Suomessa 13,40 €

– pääkaupunkiseudulla 13,57 €

Esimerkki 12: Työehtosopimus ei sisällä niin sanottuja senttikorotuksia vaan ainoastaan vähimmäistuntipalkat eri palkkaryhmissä. Näin ollen, mikäli työntekijällä on jo työehtosopimuksen mukainen vähimmäistuntipalkka tai sitä korkeampi tuntipalkka, ei hänen palkkaansa tule työehtosopimuksesta johtuvaa palkankorotusta.

Esimerkki 13: Työehtosopimusta noudatetaan Heta-liiton jäsenten työntekijöiden työsuhteissa. Osa hyvinvointialueista maksaa työehtosopimuksen mukaista palkkaa myös niille työntekijöille, joiden työnantaja ei ole Hetan jäsen. Työehtosopimus ei kuitenkaan velvoita tähän, joten tilanne tulee varmistaa omalta hyvinvointialueelta.

3. Kokemuslisä

Uusi kokemuslisäluokka astuu voimaan 1.1.2024. Uusi kokemuslisäluokka koskee 168 kuukauden eli 14 vuoden kokemuslisää.

Lisäksi kokemuslisän saamisen edellytykset muuttuvat niin, että 1.1.2024 alkaen kokemuslisään oikeuttavaksi työskentelyksi katsotaan ne henkilökohtaisena avustajana tai samankaltaisissa tehtävissä tehdyt työskentelykuukaudet, joina työntekijä on työskennellyt yhteensä vähintään 30 tuntia tai 14 työpäivää yhdessä tai useammassa työsuhteessa. Vähintään 30 työtuntiin kuukaudessa perustuvan kokemuslisän kertymisessä huomioidaan 1.1.2022 alkaen tehdyt työskentelykuukaudet, mutta kokemuslisää ei kuitenkaan makseta työntekijälle takautuvasti ajalta ennen 1.1.2024.

Selvitys muista työsuhteista hyväksi laskettavasta kokemuksesta tulisi esittää työnantajalle viimeistään kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta tai kokemuslisän kertymisestä. Jos selvitys esitetään takautuvasti, tähän työsuhteeseen perustuvaa kokemuslisää maksetaan enintään yhden vuoden ajalta takautuvasti siitä, kun selvitys on esitetty. Tämä osuus kokemuslisän muutoksista on tullut voimaan heti sopimuskauden alussa 1.10.2023.

Kokemuslisän sisältävät vähimmäistuntipalkat määräytyvät 31.12.2023 asti vanhan työehtosopimuksen mukaan (HetaTES 9.5.2022-30.4.2023).

Esimerkki 14: Työntekijän työsuhte työnantajalla on alkanut 1.6.2023. Työntekijällä on edellisestä työsuhteesta työkokemusta henkilökohtaisena avustajana ajalta 1.1.2022-31.12.2022. Työntekijä on kuitenkin edellisessä työsuhteessaan tehnyt töitä yhteensä 30 h/kk vapaa-ajan avustajana niin, että töitä on ollut alle 14 pvä/kk. Työntekijälle ei makseta uudessa

työsuhteessa kokemuslisää aikavälillä 1.6.2023-31.12.2023, koska vanha 35 h/14 pvä vaatimus ei täyty. Kuitenkin 1.1.2024 alkaen työntekijälle maksetaan kokemuslisää yhden vuoden työkokemuksen perusteella vuoden 2022 työkokemuksesta.

Esimerkki 15: Työntekijän työsuhde työnantajalla alkaa 1.1.2024. Työntekijä on työskennellyt aiemmin henkilökohtaisen avustajan tehtävissä 1.1.2021-31.12.2021 yhteensä 50 h/kk. Aikavälillä 1.1.2022-31.12.2023 työntekijä on työskennellyt vapaa-ajan avustajana 30 h/kk, kuitenkin alle 14 pvä/kk. Uuden työsuhteen alusta lähtien 1.1.2024 työntekijälle maksetaan kokemuslisää 3 vuoden työkokemuksen perusteella eli vuodelta 2021 35 h/kk säännön mukaan ja vuosilta 2022–2023 30 h/kk säännön mukaan.

Esimerkki 16: Kokemuslisään oikeuttavassa samankaltaisessa työssä on arvioitu sitä, miten lähellä henkilökohtaista apua ja nykyistä työtä konkreettinen työnkuva näissä aiemmissa töissä on ollut. Työtehtäviä/työnkuvia siis vertaillaan keskenään. Pelkkä aiempi tehtävänimike ei ratkaise asiaa. Samankaltaisia tehtäviä ovat useimmin esimerkiksi lähihoitajan (perushoitajan), kotipalvelun työntekijän, kouluavustajan, hoiva-avustajan tai laitoshuoltajan tehtävät. Lastenhoidollisia tehtäviä on verrattu lähinnä silloin, jos henkilökohtaisen avun saaja on lapsi. Toki edellä mainitulla tavalla työnkuva on ratkaisevassa asemassa, eikä aiemman tehtävän nimike. Tilanteeseen vaikuttaa siis se, millaisia nykyiset työtehtävät ovat verrattuna aikaisempaan työkokemukseen.

Kokemuslisän ilmoittamiseen voi käyttää Hetan valmista lomaketta ([lomakkeet löydät täältä](#)), joka toimitetaan hyvinvointialueen vammaispalveluun. Yhdellä lomakkeella voi ilmoittaa vain yhden työntekijän tiedot, koska työntekijöiden työkokemukset voivat olla keskenään erilaiset. Hetan lomakkeen käyttäminen ei ole pakollista.

4. Sunnuntaityökorotus

Sunnuntaityön määritelmä pysyy ennallaan eli sunnuntaityöllä tarkoitetaan sunnuntaina, uudenvuodenpäivänä, loppiaisenä, pitkäperjantaina, pääsiäislauantaina, 2. pääsiäispäivänä, vapunpäivänä, helatorstaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, pyhäinpäivänä, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona, joulupäivänä ja tapaninpäivänä tehtyä työtä. Sunnuntaityöstä maksetaan edelleen sunnuntaityökorotuksena tehdyiltä tunneilta 100 %:lla korotettu henkilökohtainen tuntipalkka.

Sunnuntaityökorotus maksetaan kuitenkin 1.1.2024 alkaen jo edeltävänä päivänä kello 21.00–24.00 välisenä aikana tehdystä työstä, lukuun ottamatta juhannus- ja jouluaattoja edeltäviä päiviä.

Esimerkki 17: Työehtosopimuksen kohdassa 11.4 on esimerkki siitä, miten työaikakorvaukset tulee maksaa 31.12.2023 asti. Kyseiseen kohtaan on kuitenkin jäänyt lisäämättä uusi esimerkki, joka koskee vuodenvaihteen jälkeistä aikaa. 1.1.2024 alkaen esimerkki kuuluu seuraavasti: Työntekijän työvuoro on lauantaina klo 14–22. Työntekijällä on oikeus lauantailisään ajalta 14–21, sunnuntailisään ajalta 21–22 ja lisäksi iltailisään klo 18–21 sekä yöllisään kello 21–22. Kaikki lisät lasketaan työntekijän henkilökohtaisesta tuntipalkasta.

The logo for Heta is written in a stylized, cursive black font. The letters are connected and have a fluid, handwritten appearance.

**HENKILÖKOHTAISTEN AVUSTAJIEN
TYÖNANTAJIEN LIITTO RY**